

ת"פ 52931/05/13 - מדינת ישראל נגד שרה סנוקל

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו
ת"פ 52931-05-13 מדינת ישראל נ' סנוקל

המאשימה	כב' השופט אורן שגב מדינת ישראל ע"י ב"כ עוה"ד נמרוד גרינברג נגד	בפני בעניין:
הנאשמת	שרה סנוקל ע"י ב"כ עוה"ד נטלי צרף	

גזר דין

1. בישיבת ההקראה, שהתקיימה בפני ביום 02.12.14, הורשעה הנאשמת, על פי הודאתה מפי באת כוחה, בעובדות כתב האישום המתוקן: העסקה שלא כדין וללא ביטוח רפואי, עבירות על סעיף 2 (א)(1) ו-2 (ב)(2) לחוק עובדים זרים, תשנ"א - 1991 (להלן - "חוק עובדים זרים" או "החוק").
2. כל אחד מהצדדים טען בפני לעונש.
3. ב"כ המאשימה טען, כי העובדת הזרה שהועסקה ע"י הנאשמת נכנסה לישראל ב-2006 עם אשרת עבודה בענף הסיעוד וביום 15.11.10 שהתה בישראל ללא אשרה כלל. מדובר בהעסקה בפרק זמן של 3 שבועות ובנסיבות בהן הנאשמת הלינה את העובדת בביתה והעסיקה אותה ברציפות ב-12 מועדים שונים.
4. עוד טען כי מתחם הענישה הראוי בשל הנסיבות ונוכח התקופה, טען ב"כ המאשימה, עומד על רף תחתון של 25% מגובה העונש המקסימאלי ו-50% מגובה הקנס המקסימאלי וכי המדינה עותרת להשית קנס עונשי בשיעור כולל של 27,000 ₪, באופן שיושת על הנאשמת בגין העסקת עובדת שלא כדין קנס בסך 20,000 ₪.
5. ביחס להעסקה ללא ביטוח רפואי, מתחם הענישה הינו בין 6,000-10,000 ₪ ובגין עבירה זו, עתרה המדינה להשית קנס בסך 7,000 ₪.
6. עוד עתר לחייב את הנאשמת לחתום על התחייבות להימנע מביצוע העבירות בהן הורשעה ע"פ הודאתה.
7. ב"כ הנאשמת טענה, כי הנאשמת הודתה במיוחס לה בהזדמנות הראשונה וחסכה זמן שיפוטי יקר וכי מדובר בעבירה ראשונה. עוד הקשתה כי אין המדובר בנסיבות לחומרא, שכן ברוב רובן של העבירות מסוג זה, המצב העובדתי הוא כזה שהעובד הזר שוה בישראל על אשרת סיעוד.
8. עוד טענה, כי הואיל וההעסקה היתה לסירוגין גם הלינה היתה לסירוגין וכי העבודות בהן הועסקה העובדת היו שמרטפות ולא משק בית.

9. עוד ציינה כי הנאשמת היא אשה נורמטיבית, עולה חדשה מקנדה, אשר בשל המועד הקצר היא ביקשה את הדרכון של הנתינה ועדיין לא קיבלה אותו.
10. עוד הוסיפה כי לנאשמת נסיבות אישיות מיוחדות, שכן היא אם חד-הורית לחמישה ילדים קטינים (תאומים בני 4 אשר הגדול הוא בן 11), שעברה שני הליכי גירושים עם מאבקים של ניסיון לקחת את ילדיה למשמורת.
11. מבחינת מצבה הכלכלי, ציינה הסניגורית, כי לנאשמת אין בית בבעלותה, כי היא גרה בשכירות, וכי היא משלמת דמי שכירות חודשיים בסך 6,000 ₪.
12. עוד הפנתה הסניגורית לעונשים שנגזרו ע"י בית דין זה בתיקים דומים ובנסיבות שונות וביקשה להסתפק ברף התחתון בסך של 10,000 ₪.

דין הכרעה

13. עסקינן בכתב אישום יזום אשר הוגש כנגד הנאשמת. בענייננו, חל, בין היתר, תיקון 113 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן - "**חוק העונשין**"), אשר לפיו על בית המשפט לקבוע את העקרונות והשיקולים המנחים בענישה, המשקל שיש לתת להם והיחס ביניהם. ביחס לענישה, קובע התיקון כי העיקרון המנחה הנו קיומה של הלימה בין חומרת העבירה, נסיבותיו ומידת אשמתו של הנאשם לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו.
14. לאור האמור לעיל, על בית הדין להקדים ולדון במתחם הענישה ההולם את העבירה על רקע הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, מדיניות הענישה הנהוגה וכן הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.
15. לאחר מכן, יש לדון בנסיבותיו האישיות של מבצע העבירה, שאינן קשורות למעשה העבירה עצמו, כגון: גילו, עברו הפלילי, נטילת אחריות, מידת הפגיעה במשפחת הנאשם, נסיבות חיים בעלות השלכות על ביצוע העבירה, שיתוף פעולה עם רשויות החוק. יצוין בהקשר זה, כי חריגה ממתחם הענישה, כאמור לעיל תיתכן ככל שקיימים שיקולים שיקומיים, המאפשרים חריגה לקולא ולחילופין, שיקולי הגנה על שלום הציבור, במסגרת שיקולים לחומרא.
16. עוד נדרש בית הדין להתייחס למצב של ריבוי עבירות וריבוי אירועים, תדירותם והזיקה ביניהם.

ומן הכלל אל הפרט

הערך החברתי והפגיעה בו

17. העבירות על חוק עובדים זרים נקבעו כעבירות מנהליות, והקנסות המנהליים שהוצמדו להן הן בשיעורים משמעותיים, ובהיקפים של אלפי שקלים. ניכר, כי בעת שנקבע שיעור הקנס, הדעת ניתנה לכך שהעסקת עובדים זרים בניגוד לדין משיאה למעסיקיהם תועלת כלכלית של ממש, כאשר את המחיר משלם הציבור, ובפרט מקום שלא היתה הקפדה על כך שעובדים זרים ישובו לארצותיהם עם פקיעת אשרת העבודה.

18. לכל אלה הצטרפה תופעת הפגיעה הקשה בזכויות היסוד של העובדים הזרים, אשר התרחשה בהיקף גדול מצד חלק מהמעסיקים, ופגעה בערכי יסוד של החברה ובדמותה ובתדמיתה של המדינה מפנים ומחוץ. עמד על כך בית המשפט העליון בבג"צ 9722/04 פולגת נ' מ"י (7.12.2006), עת קבע כדלקמן:

"ההשלכות השליליות של העסקת עובדים זרים הביאו לגיבוש מדיניות ממשלתית שתכליתה לצמצם את תופעת העובדים הזרים הנכנסים לישראל, ולהבטיח יציאת העובדים עם פקיעתו של ההיתר. ההתמודדות נעשתה בדרכים שונות ומגוונות. הוחמרו המגבלות על העסקת עובדים זרים; הוגברה האכיפה על יציאתם את הארץ; והותנו תנאים שמטרתם להחליש את המניעים של המעסיקים לבקש להעסיק עובדים זרים על חשבון עובדים מקומיים."

19. דא עקא, שבמקרים רבים, ההרתעה שיוצר הקנס המנהלי איננה מספקת, ולא אחת הוברר כי מי שהוטל עליו קנס מנהלי איננו נרתע מלשוב ולבצע עבירות. במקרה כזה הוסמך תובע לנקוט הליך פלילי יזום, במסגרתו נחשף הנאשם לקנס העונשי המקסימלי שנקבע לעבירה בחוק.

20. כפי שפירטתי לעיל, מדובר בעבירה שביסודה עומד מניע כלכלי מובהק ולכן, על מנת שהאכיפה תהיה אפקטיבית, עליה להיות משולבת בסנקציה כספית, אשר יהיה בה כדי ליצור את ההרתעה הנדרשת ולהפוך את העבריינות בתחום לבלתי משתלמת.

21. לחובתה של הנאשמת ייאמר, כי העסקת עובדים זרים ללא היתר עבודה הוגדרה כעבירה חמורה בעלת השלכות חברתיות ומוסריות (ראו: ע"פ 1001/01 מדינת ישראל נ' ניסים (17.6.2002)). במקרה דנן, נלווית אליה עבירה נוספת - העסקת עובד זר ללא הסדרת ביטוח רפואי. בנוסף, הנאשמת הלינה את העובדת הזרה בביתה.

22. לזכותה ייאמר, כי העבירות לא בוצעו במסגרת משלח ידה.

מדיניות הענישה

23. בהתאם לתיקון 15 לחוק העובדים הזרים, תשנ"א-1991 (להלן - "החוק"), הקנס המינימלי לעבירה של העסקת עובד ללא היתר הנו כפל הקנס המנהלי, היינו, ₪ 10,000 ואילו הקנס המקסימאלי למי שעבר את העבירה שלא במסגרת משלח ידו - 58,400 ₪ (להלן - "הקנס הפלילי המקסימאלי").

24. כאמור לעיל, הנאשמת הורשעה על פי הודאתה בישיבת ההקראה ובנסיבות אלה, הרף העליון של הענישה מועמד על שיעור 50% מהקנס הפלילי המקסימלי, היינו 29,200 ₪.

25. בחינת העונשים שנגזרו על נאשמים, אשר הורשעו בעבירות דומות של העסקה שלא כדין לפרקי זמן של מספר חודשים, מעלה כי הסכומים נעו לגבי העסקה ללא היתר בין 10,000 ₪ ל- 17,000 ₪ (הע"ז 53316-12-13; הע"ז 4218-09-12; הע"ז 1609-01-14; הע"ז 7187-08-13; הע"ז 24712-07-13; הע"ז 25514-06-13; הע"ז 51026-01-14; הע"ז 64075-12-12; הע"ז 49308-03-13; הע"ז 23310-12-12).

1. ביחס לעבירה של העסקה ללא ביטוח רפואי, הושתו קנסות בגובה שבין 5,000 ₪ ל- 6,000 ₪ (הע"ז

7187-08-13; הע"ז 24712-07-13; הע"ז 7824-02-14; הע"ז 25514-06-13; הע"ז 51026-01-14; הע"ז 64075-12-12; הע"ז 49308-03-13; הע"ז 38306-07-13; הע"ז 23310-12-12; הע"ז 6448-08-12).

2. אקדים ואציין, כי כל העונשים הנ"ל נגזרו במסגרת הסדרי טיעון סגורים, ואולם, אין לידי הבדל עקרוני בכל הנוגע למדיניות הענישה בין נאשמים שהודו והורשעו במסגרת 'הסדר טיעון סגור' לבין נאשמים שהודו והורשעו אך לא הגיעו לכלל הסכמה עם המאשימה ביחס לעונש מוסכם, וביקשו לטעון לעונש באופן חופשי, ואת טעמיי אפרט.
3. עונשים שהוצגו לבית המשפט כהסדרי טיעון סגורים, ובית משפט אישר אותם, מהווים מניה וביה ביטוי לכך שנורמת הענישה שהוצגה ואושרה בהם הנה ראויה, הן בעיני המאשימה והן בעיני בית המשפט.
4. יש לזכור כי הסדר טיעון סגור משרת מטרה ציבורית חשובה והיא נטילת אחריות מצדו של נאשם על העבירות המיוחסות לו והרשעתו בגין מיד בישיבת ההקראה וכפועל יוצא מכך, חיסכון ניכר בזמן שיפוטי יקר הכרוך, מטבע הדברים, בניהול הליך פלילי.
5. לפיכך, סבורני, כי העובדה שהצדדים להליך הפלילי לא הגיעו ביניהם לכדי הסכמה לעניין העונש שראוי להשית על הנאשם, אינו מאיין באופן אוטומטי את היותו של מתחם הענישה בהסדרי טיעון סגורים כראוי וכסביר. נהפוך הוא. הסדרים אלה משמשים כאמת מידה.
6. וזאת יש לזכור, שיקול הדעת בנוגע לרף הענישה בתוך מתחם הענישה המקובל מצוי ממילא בגדר סמכותו הקנויה של בית המשפט הדין בתיק, ולעיתים נסיבות אישיות של נאשם, אשר המאשימה לא ראתה בהן כנסיבות מקלות, נלקחות בחשבון ע"י בית המשפט כנסיבות לקולא.
7. לאור האמור לעיל, סבורני שמבחינת מדיניות משפטית רצויה, בין היתר, במטרה ליצור אחידות בענישה ותחושת וודאות בקרב ציבור הנאשמים, רשאי בית המשפט ואף צריך לשוות לנגד עיניו את העונשים שהושתו על נאשמים בגין אותן עבירות ממש במסגרת 'הסדרי טיעון סגורים'.
8. ברי, כי במסגרת הסדר טיעון פתוח שיקול הדעת שעל בית המשפט להפעיל הנו רחב יותר, והיושב בדין אינו כבול לטיעוני צד זה או אחר, ובוודאי שאין הכרח כי העונש במסגרת 'הסדר פתוח' יהיה כבד יותר מאשר במסגרת הסדר טיעון סגור.
9. לא נעלמה מעיניי פסיקת בית המשפט העליון בע"פ 3491/13 לירון טוויק נ' מ"י (15.11.13), שם נקבע, בין היתר: "... אין דינו של קטין (הנאשם 1) כדינו של בגיר, גם לא כדינו של בגיר-צעיר, דוגמת המערער; לא דומה הסדר טיעון "סגור" (הנאשמים 1 ו- 8) להסדר טיעון "פתוח", כפי שנעשה עם המערער; ישנם משתנים נוספים, ובהם כמובן חלקו של כל אחד מן הנאשמים בפרשה, נסיבות אישיות, גיל, תסקיר, עבר פלילי ועוד." (פסקה 8 לפסק הדין).
10. לטעמי, קביעה זו מחזקת את ההנחה, כי שיקול הדעת של בית המשפט הנו רחב וכל מקרה נדון לגופו, בהתאם לנסיבותיו.

נסיבותיה האישיות של הנאשמת ומתחם הענישה הראוי

עמוד 4

11. אין חולק, כי זוהי הפעם הראשונה בה מורשעת הנאשמת בעבירות מושא כתב האישום.
12. לזכותה של הנאשמת ייאמר, כי הודתה בביצוע העבירות המיוחסות לה בכתב האישום בישיבת ההקראה ובכך חסכה הליך שיפוטי יקר. עובדה זו מצביעה כי הנאשמת הפנימה את חומרת העבירות בהן הודתה והורשעה.
13. באשר לנסיבותיה האישיות של הנאשמת, מדובר באשה נטולת עבר פלילי, יחידנית, הנושאת לבדה בעול הכרוך בגידול חמשת ילדיה הקטינים.
14. השתכנעתי כי מעבר לעובדה שהנאשמת הודתה וחסכה זמן שיפוטי יקר, קיימות נסיבות מקלות נוספות הקשורות במצבה המשפחתי, והכל כפי שפורט בהרחבה ע"י הסניגורית.
15. לקחתי בחשבון את פרק הזמן הקצר יחסית (שלושה שבועות) שבמהלכו עברה הנאשמת את העבירות בהן הורשעה על פי הודאתה, אך מאידך, לקחתי גם בחשבון את העובדה שהעובדת הזרה לנה בביתה (בין אם לסירוגין, ובין אם לאו).
16. על יסוד כל האמור לעיל, הנני גוזר על הנאשמת את העונשים הבאים:
- 16.1 בגין העסקת עובד זר שאינו רשאי לעבוד בישראל, בניגוד להוראות סעיף 2 (א)(2) לחוק עובדים זרים, התשנ"א - 1991 - **₪ 11,000**
- 16.2 בגין העסקת עובד זר מבלי שהוסדר לעובד ביטוח רפואי, בניגוד להוראות סעיף 2 (ב)(3) לחוק עובדים זרים, התשנ"א - 1991 - **₪ 5,000**
17. סכום הקנסות הכולל בסך של **₪ 16,000**, ישולם ב- 16 תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מיום 01/01/15 ומידי 1 בכל חודש.
18. הנאשמת תחתום על התחייבות שלא לעבור עבירה על חוק עובדים זרים התשנ"א - 1991, למשך 3 שנים, שאם לא כן תחויב בקנס בסך 58,400 ₪.
19. הנאשמת תפנה למזכירות בית-הדין, באמצעות בא כוחה, על מנת לחתום על התחייבות כאמור, ועל מנת לקבל שוברים לתשלום הקנס.
20. ההתחייבות החתומה תוגש ע"י הסניגור לתיק בית הדין בתוך 30 יום מהיום.

זכות ערעור לבית הדין הארצי לעבודה בתוך 45 ימים ממועד קבלת גזר הדין.

בהתאם להסכמת הצדדים, גזר הדין ישלח אליהם בדואר.

ניתן היום, י"ב כסלו תשע"ה, 04 דצמבר 2014, בהעדר הצדדים.

